

Az MN Élelmezési Tiszthelyettes és Szakmunkásképző Iskola első négy évének tapasztalatai

az MN Hadtáp Kiképző Központ szerzői kollektívája

Az Élelmezési Tiszthelyettes és Szakmunkásképző Iskola* 1982. szeptember 1-én kezdte meg működését azzal a céllal, hogy négyévi képzés után hivatásukat szerető, széles körű politikai, katonai és általános műveltséggel, pozitív emberi tulajdonságokkal rendelkező, a hivatásos katonákkal szemben támasztott követelményeknek megfelelő tiszthelyetteseket képezzen, akik egyidejűleg szakács szakképesítést is szereznek. Alapvető feladat volt az is, hogy a szükséges létszámban, jól képzett szakmunkásokat, élelmezési tiszthelyetteseket biztosítson a Magyar Néphadsereg csapatai, intézetei számára, akik alkalmasak főszakács, élelmezési ellátó rajparancsnok és más élelmezési tiszthelyettes szakbeosztások ellátására.

A képzéshez csapatépítkezés keretében épült egy 96 fő befogadására alkalmas kolégiumi épület, szaktantermek, ahol rendelkezésre állnak az elméleti és közismereti tárgyak oktatásához szükséges technikai és szemléltető eszközök, illetve az audió-vizuális oktatás feltételei is.

Az első évfolyamra 42 fő került felvételre 3,61-es általános iskolai tanulmányi átlaggal. A felvett növendéki állomány 60%-a munkás, 20%-a alkalmazott, 5% paraszt családból származott, 15% a fegyveres testületek tagjainak fiai közül került ki. A felvettek 25%-a volt félárva, vagy elvált szülők gyermeke.

Az iskolára való jelentkezésnél jelentős szerepet játszott, hogy a növendékek ugyan távol a szülői háztól, de igen jó körülmények között szerezhetnek szakmunkás bizonyítványt, s lehetnek a Magyar Néphadsereg hivatásos állományú tagjai.

A pályát jelentős részük továbbtanulásra kívánta felhasználni, ennek eredményeként jól megállták helyüket, könnyebben tettek eleget a katonai élet követelményeinek és a lemorzsolódás 4 év alatt alig haladta meg a 15%-ot. Saját kérelmére 2 fő, 4,5%, egészségi okokból 1 fő, 2,2%, fegyelmi okból 4 fő, 9% távozott el az intézetből.

* A Hadtápbiztosítás 1983. évi 1. számában beszámoltunk az MN Élelmezési Tiszthelyettes és Szakmunkásképző Iskola megalakulásáról, az ott alkalmazott oktatási-nevelési módszerekről. 1986. augusztusában avatták fel az iskolára elsőnek beiskolázott évfolyamot, és ebből az alkalomból tájékoztatást adunk olvasóinknak a négyéves élelmezési tiszthelyettes-képzés tapasztalatairól, eredményeiről.

Általános tapasztalatok a növendéki képzés időszakáról:

A növendéki állomány a szakmai elméleti felkészítés keretében megismerte az élelmiszereket, előállításukat, tulajdonságaikat, minősítésüket, kezelésüket, csomagolását, szállításukat, tárolásukat. Tanulmányi kirándulások során meglátogatták a legfontosabb élelmiszereket előállító üzemeket, ahol a valóságban láthatták a gyártási folyamatokat, a csomagolást, minősítést.

Az első három évre vonatkozó képzés megtervezése és végrehajtása a polgári szakács szakmunkásiskola tananyaga alapján történt, kiegészítve heti egy óra katonai alapkiképzéssel. Az oktatás két ciklusban került lefolytatásra, egy hét elméleti kiképzést, egy hét gyakorlati oktatás követett.

A vendéglátó ismeretek tantárgy keretében megismerték a vendéglátás gazdaságtanát, a vendéglátással kapcsolatos alapvető jogi, igazgatási és pszichológiai ismereteket.

A gyakorlati foglalkozásokon megtanulták a gazdasági, statisztikai számítások alapjait. Az üzemlátogatások során megismerték egy-egy nagy szálloda, étterem berendezését, működését, munkaszervezését.

Az általános műveltséget adó tantárgyak, a matematika, kémia, biológia, magyar nyelv és irodalom, történelem tanulása során megszerezték azokat az alapvető ismereteket, amelyek biztosítják középfokú általános műveltségüket.

A katonai alapismeretek tantárgy oktatása során elsajátították az általános katonai ismeretek alapjait.

A kollégiumi évek alatt a kollégiumi rendtartás és házirend biztosította a katonás jellegű nevelést, ami a negyedik évben intenzívebben folytatódott. Ezek eredményeként készséggé váltak az előírt katonás magatartási formák, az alakiasság, és a katonai udvariassági szabályok betartása.

Az első évtől kezdődően rendszeres napi testedzésen vettek részt, melynek hatására a negyedik évre már fizikailag edzett, a katonaelettel járó fáradalmak elviselésére felkészült katonákká váltak.

Az egyes tantárgyakban jobb eredményeket elért növendékek részt vehettek a számítástechnikai, ételkészítési és magyar irodalmi szakkörök munkájában. A gyengébb tanulókkal a tanárok és oktatók rendszeresen foglalkoztak konzultációk, kötelező korrepetálások keretében.

A gyakorlati oktatási héten két nap egyéni tankonyhai gyakorlati foglalkozáson és három nap üzemi gyakorlaton vettek részt az intézetnél, illetve a Budapesten levő különböző jellegű intézetek, alakulatok konyháin. Rendszeres váltásuk biztosította, hogy jártasságot szerezzenek a csapat, a tiszt étkezde, a vendéglátóipari, a kórházi jellegű étkeztetés megszervezésében, végrehajtásában.

Az ételkészítési tantárgy keretében megtanulták a magyar konyhákön készített különböző ételek készítését, a hidegkonyhai készítmények előállítását. A gyakorlati foglalkozásokon megtanulták mindazokat az ismereteket, amelyek szükségesek a főszakácsi beosztás ellátásához.

A negyedik évben a katonai élelmezési ellátást, gazdálkodást, ezek szabályait sajátították el béke-, és háborús körülmények között egyaránt. Megismerték a nyilvántartás rendszerét, az elszámolás szabályait és gyakorolták ezek alkalmazását.

A sokoldalú foglalkozás eredményeként növendékeink tanulmányi eredményei átlagosan négy tizeddel voltak jobbak, mint az országos átlag, különösen a szaktantárgyakból értek el figyelemreméltó eredményeket. A négy év alatt végzett intenzív tanulás és gyakorlás következtében a szakmai feladatok ellátásához megfelelő elméleti és gyakorlati felkészültséggel rendelkeznek.

Politikai nevelésük, általános műveltségük bővítése már az első évben megkezdődött a tanórán kívüli foglalkozások keretében. Havonta kétszer politikai tájékoztatót hallgattak az aktuális bel- és külpolitikai kérdésekről. Rendelkezésükre állt több televízió, nevelőik szorgalmazták, hogy a televízió híradót mindennap nézzék meg, ezenkívül ajánlották a különböző politikai, ifjúságpolitikai műsorok megtekintését is. Hallhattak előadást a dohányzás ártalmairól, az alkohol káros hatásáról, különös tekintettel a serdülőkorra. Havonta egy alkalommal lehetőségük volt kollektív színházlátogatásra, az irodalom-órák anyagához kapcsolódva. Hetenként két alkalommal helyben mozi előadást tekinthettek meg. Az intézet könyvtárában a kötelező és a választott irodalmat megtalálhatták.

Osztályonként évente három kirándulásra került sor az ország különböző történelmi emlékhelyein.

Zenekar, népi táncsoport és irodalmi színpad működött és működik a kollégiumban szakképzett tanár irányításával.

A fotósakkörben megtanultak fényképezni, laborálni. Az iskolai rendezvényeken a fotósakkör tagjai fényképeztek és a fényképekből tablók készültek.

Leányiskolákkal, illetve kollégiumokkal testvérosztály rendszert alakítottak ki, ezekkel közös programokat szerveztek, kirándulásokat, táncesteket, szellemi vetélkedőket. Részt vettek a honvéd kollégiumok kulturális fesztiválján, sportversenyein, ahol figyelemreméltó helyezéseket értek el.

A szülői értekezletek alkalmával a különböző szakkörök (népitanó, zenekar, irodalmi színpad, színjátszók) műsorukat bemutatták, és a szülők meggyőződhetnek arról, hogy nemcsak szakmai ismereteket tanulnak gyermekeik, hanem különböző területeken általános műveltségüket is fejlesztették, bővítve ezzel látókörüket, érdeklődési területüket.

A harmadik évfolyam számára a társadalomtudományi alosztály előadói rendszeresen politikai előadásokat tartanak a növendékek részére, megalapozva ezekkel a negyedik évfolyamon folyó társadalomtudományi oktatást.

Ekkor ismerkedtek meg a KISZ-munkával, a közéleti tevékenységgel. Készülhetnek arra, hogy aktívan közreműködjenek majdani alakulatuk és lakóhelyük politikai, társadalmi életében. A negyedik évben a társadalomtudományi ismeretek keretében megtanulták a pártpolitikai munka alapjait, amelyre építve továbbfejleszthetők politikai, társadalomtudományi ismereteik.

A sokoldalú foglalkoztatás eredményeként politikai, közéleti tevékenységre való felkészítésük vonatkozásában megszerezték azokat az ismereteket, amelyekre hivatásuk gyakorlásához szükségük lesz. Megtanultak a nyilvánosság előtt szerepelni, beszélni,

elsajátították a megfelelő magatartásformákat a különböző élethelyzetekben, fejlődött alkalmazkodóképességük a kisebb és nagyobb közösségekhez, gyakorlatot szereztek az emberi kapcsolatok létrehozásában és fenntartásában.

A hivatásos tiszthelyettesképzés tapasztalatai:

A hároméves szakmunkásképzés befejezésével 36 fő vonult be hivatásos élelmezési tiszthelyettes képzésre.

A hallgatók alapkiképzését – erre a célra létrehozott – ideiglenes kiképző század kötelékében hajtották végre, ahol megismerték a katonai, szakmai kiképzési követelményeket, és a velük foglalkozó oktató-parancsnoki állományt.

A katonai esküt követő gyakorló csapatszolgálaton végzett tevékenységükre többségében jó minősítést kaptak. Csapatgyakorlat után kezdődött meg két szakaszban az egyéves hivatásos tiszthelyettesi kiképzésük.

A kiadott „*Nevelési és oktatási terv*” és korrekciója jó alapot biztosított a kiképzés levezetéséhez.

A hallgatók az első félévben (7. félév) a másodéves (más szakos) hallgatókkal együtt végrehajtották a gépjárművezetői képzést. Jobb tanulási készségüket bizonyítják, hogy az elméleti és gyakorlati vizsgákat eredményesebben teljesítették, mint a többi másodéves hallgatóink.

A második félév (8. félév) végén végzős hallgatóink gyakorló csapatszolgálaton vettek részt. Ellenőrzéseink tapasztalatai, valamint a csapatoktól érkezett minősítések igazolták, hogy a hallgatók képesek valamennyi élelmezési tiszthelyettesi beosztás feladatát végrehajtani. Az alakulatok többségénél főleg abban a beosztásban gyakoroltatták őket, melyben várhatóan első beosztásba kerülnek. Egyes alakulatoktól – hallgatókat megismerve – név szerinti igény is érkezett.

A kiképzési év befejeztével a hallgatók állami szakmunkásvizsga-bizottság előtt szakács szakmunkás, a kibocsájtó vizsgabizottság előtt hivatásos élelmezési tiszthelyettesi vizsgát tettek. A szakmunkás vizsgák összesített átlaga: 4,01, ez jobb volt az országos átlagnál, a tiszthelyettesi kibocsájtó vizsgák összesített átlaga: 3,91. Tanulmányi eredményeik és az SZVM-ben vállalt kötelezettségek alapján: 1 fő végzett kiváló eredménnyel, 7 fő ért el „élenjáró” címet.

A négyéves képzés során a végzett és felavatott tiszthelyettesek középfokú általános műveltségű, magas színvonalú élelmezési szakmai elméleti- és gyakorlati ismeretekkel bíró szakemberekké váltak. Felkészültségük alapján képesek a korszerű követelményeknek megfelelően élelmezési ellátás megvalósításában kezdeményező munkát végezni.

Leninvárosi nyilvános avatásra való felkészülés során volt hallgatóink kiemelkedő teljesítménye az avatást vezénylő parancsnokok elismerését váltotta ki. Az állófogadáson a hidegkonyhai készítmények harmadéves növendékeink szakértelmét bizonyították.

Összességében megállapítható: a feltételek, módszerek állandó javításának eredményeként az Élelmezési Tiszthelyettes és Szakmunkásképző Iskola képes eleget tenni alap-

rendeltetéséből adódó feladatainak. Ezt igazolják az 1982-86-os évek időszakában előjáró szerveink által végzett ellenőrzések, felmérések megállapításai is: hogy hozzáértéssel, a sajátosságok figyelembevételével, felelősséggel oldják meg feladataikat, az intézet parancsnoki és oktató állománya, a párt és politikai szervek egyaránt.

Az iskola szervezeti felépítése jó, amelynek keretében adott a feltétele az eredményes oktató-nevelő munka végrehajtásának. Rendelkezésre állnak azok az anyagi, tárgyi eszközök is, amelyek, mint a múltban, úgy a jövőben is hozzájárulnak az oktató-nevelő feladatok eredményes teljesítéséhez.

Az intézet vezetése és személyi állománya az élelmezési növendékek, majd hallgatók képzésével kapcsolatos követelményeknek csak úgy tudott megfelelni, hogy szolgálati, szakmai előjáróinak, irányító pártbizottságunk következetesen, hozzáértően segítették sokszínű munkánkat, és konkrét segítséget nyújtottak napi feladataink megoldásához.

A négyéves képzés bevált, szakközépiskolává történő továbbfejlesztése az 1987-88-as tanévtől biztosítja a korszerű követelményeknek megfelelő hivatásos élelmezési tiszthelyettesek kiképzését és beosztásba helyezését.